

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

МЕНЕДЖМЕНТ

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма „Економічна кібернетика,
„Управління персоналом і економіка праці”

Спеціальність 051 Економіка,

Галузь знань 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ

Освітньо-професійна програма „Облік і оподаткування”

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Освітньо-професійна програма „Фінанси, банківська справа та страхування”

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма „Менеджмент організацій і адміністрування”

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітньо-професійна програма „Маркетинг”

Спеціальність 075 Маркетинг

Освітньо-професійна програма „Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”

Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Галузь знань 07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Освітньо-професійна програма „Міжнародні економічні відносини”

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Галузь знань 29 МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

(назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/terletska-nataliya-myhajlivna>

Контактний тел. 52-65-51

E-mail: n.terlecka@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1812>.

Консультації Четвер з 13.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Головним завданням вивчення менеджменту, як наукової дисципліни, є набуття комплексу знань щодо вибору нових форм та методів управління у процесі створення цілісної, ефективної та гнучкої системи управління організацією в умовах постійно змінюваного середовища.

Важливість формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців з менеджменту визначається специфікою їхніх професійних обов'язків, інтенсивно зростаючими вимогами міжнародного ринкового середовища до професійної компетентності та формування у них професійних особистісних якостей та ґрунтовних знань.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх менеджерів сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями, набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Менеджмент» такі предмети: «Економічна теорія», «Підприємництво та бізнес-культура».

4. Результати навчання: Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні *знати*:

- принципи, функції та методи менеджменту;
- особливості технології управління та прийняття рішень у менеджменті;
- системні концепції з метою виявлення та реалізації організаційних резервів удосконалення діяльності;
- економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

Після опанування дисципліни студенти повинні *вміти*:

- з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки в організаціях;
- аналізувати й узагальнювати матеріал у певній системі;
- порівнювати факти на основі здобутих з різних джерел знань;
- налагоджувати ефективні комунікації у процесі управління;
- розробляти технології з прийняття та реалізації управлінських рішень;
- структурувати завдання відповідно до чисельності та кваліфікації виконавців;
- здійснювати делегування;
- визначати та оцінювати ефективність менеджменту;
- застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;
- демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати;
- застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;
- моделювати економічні процеси в реальних умовах наявності неповних даних і неповних знань і проводити збір, систематизацію, обробку і інтерпретацію маркетингової інформації, необхідної для прийняття науково обґрунтованих управлінських рішень;
- визначати характеристики проблем у сфері зовнішньоекономічної діяльності із врахуванням цивілізаційних, регіональних та національних особливостей та обирати способи їх розв'язання;

- формувати цілі та критерії оптимізації, генерувати рішення у сфері зовнішньоекономічної діяльності в умовах невизначеності;
- застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Менеджмент</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	3	30	30	-	-	60	-	екзамен
Заочна	2	3	4	120	3	12	4	-	-	104	-	екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. «Теоретико-методологічні основи менеджменту»														
Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	13	3	3	-	-	7	11,3	1	0,3	-	-	10		
Тема 2. Історія розвитку менеджменту	11	2	2	-	-	7	11,2	0,9	0,3	-	-	10		
Тема 3. Закони, закономірності та принципи менеджменту	10	2	2	-	-	6	11,2	0,9	0,3	-	-	10		
Разом за змістовим модулем 1	34	7	7	-	-	20	33,7	2,8	0,9	-	-	30		
Змістовий модуль 2. «Види та зміст управлінської діяльності»														
Тема 1. Функції та методи менеджменту	16	4	4	-	-	8	13,4	1	0,4	-	-	12		
Тема 2. Планування як загальна функція менеджменту	11	2	2	-	-	7	11,2	0,9	0,3	-	-	10		
Тема 3. Організування як загальна функція менеджменту	14	3	3	-	-	8	11,2	0,9	0,3	-	-	10		
Тема 4. Мотивування як загальна функція менеджменту	11	2	2	-	-	7	12,2	0,9	0,3	-	-	11		

Тема 5. Контролювання як загальна функція менеджменту	10	2	2	-	-	6	12,2	0,9	0,3	-	-	11
Тема 6. Регулювання як загальна функція менеджменту	10	2	2	-	-	6	11,2	0,9	0,3	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	72	15	15	-	-	42	71,4	5,5	1,9	-	-	64
Змістовий модуль 3. «Забезпечення результатів управлінської діяльності»												
Тема 1. Процес управління	11	2	2	-	-	7	11,3	1	0,3	-	-	10
Тема 2. Інформація та комунікації у менеджменті	11	2	2	-	-	7	11,2	0,9	0,3	-	-	10
Тема 3. Керівництво та лідерство	11	2	2	-	-	7	11,2	0,9	0,3	-	-	10
Тема 4. Ефективність менеджменту	11	2	2	-	-	7	11,2	0,9	0,3	-	-	10
Разом за змістовим модулем 3	44	8	8	-	-	28	44,9	3,7	1,2	-	-	40
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	12	4	-	-	104

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Зародження світової управлінської думки
2	Управлінська думка в Україні з часів Київської Русі до кінця XIX ст.
3	Розвиток управлінської думки в Україні після 1917 р.
4	Виникнення та розвиток школи наукового управління
5	Адміністративна школа менеджменту
6	Школа психології та людських стосунків
7	Менеджмент на зламі XX – XXI століть
8	Особливості застосування методів менеджменту у ринкових відносинах
9	Планування як загальна функція менеджменту
10	Організування як загальна функція менеджменту
11	Організаційні структури управління
12	Мотивування як загальна функція менеджменту
13	Концептуальні мотиваційні теорії
14	Контролювання як загальна функція менеджменту
15	Регулювання як загальна функція менеджменту
16	Технологія прийняття управлінських рішень
17	Інформація та комунікації у менеджменті

18	Керівництво та лідерство: поняття, сутність та значення
19	Типологія стилів керівництва
20	Організаційні зміни, організаційний розвиток і ефективність менеджменту

5.4. Тематика індивідуальних завдань

Назва теми	
1.	Особливості розвитку та проблеми менеджменту на сучасному етапі становлення ринкової економіки в Україні.
2.	Внесок українських вчених у розвиток вітчизняного менеджменту.
3.	Системний підхід у менеджменті: причини формування, основні положення та представники.
4.	Внесок М.Тугана-Барановського у розвиток науки про менеджмент.
5.	Концепції життєвого циклу організації.
6.	Організаційна культура як чинник підвищення ефективності діяльності організації.
7.	Хоторнський експеримент: сутність, етапи, висновки.
8.	Синергія: сутність, види, потенційні наслідки.
9.	Функції менеджменту: сутність, умови зародження та особливості застосування.
10.	Внесок А.Файоля у розвиток функціонального підходу в менеджменті.
11.	Стратегія діяльності організації: сутність, завдання, класифікація.
12.	Роль бюджетування в процесі менеджменту.
13.	Підходи до оцінювання середовища функціонування організації.
14.	Формування систем морального стимулювання на вітчизняних підприємствах.
15.	Підходи до оцінювання ефективності організаційних структур управління.
16.	Проблеми формування дієвих та реалістичних систем стимулювання працівників.
17.	Внесок українських учених у розвиток мотиваційних теорій.
18.	Застосування сучасних інформаційних технологій у процесі контролювання.
19.	Врахування соціально-психологічних та економічних аспектів при формуванні системи контролю в організації.
20.	Діалектичність зв'язків між методами та функціями менеджменту.
21.	Проблеми визначення ефективності впливу методів менеджменту на керовану систему.
22.	Методи оптимізації управлінських рішень.
23.	Технологія реалізації прийнятих управлінських рішень.
24.	Прогнозування як ефективний спосіб оптимізації управлінських рішень.
25.	Застосування способів моделювання з метою оптимізації управлінських рішень.
26.	Вплив зовнішнього середовища на формування комунікаційних процесів в організації.
27.	Роль інформації у забезпеченні процесів комунікацій.
28.	Застосування ділового етикету у бізнесі.
29.	Ситуація як визначальний чинник вибору оптимального стилю керівництва.
30.	Проблеми підбору та застосування методів подолання організаційних конфліктів.
31.	Методи формування стресостійкості у менеджерів.
32.	Організаційні зміни як об'єкт управління.
33.	Способи подолання опору організаційним змінам.

34. Технологія управління організаційним розвитком.
35. Проблеми визначення ефективності діючої в організації системи менеджменту.
36. Механізми застосування японських методів менеджменту.
37. Оцінювання можливостей застосування «моделі Гарцбурга» на українських підприємствах.
38. Формування системи мотивування за шведською моделлю.
39. Сутність системи управління за результатами у фінському менеджменті.
40. Особливості технології французького менеджменту.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, експрес-опитування, рольовий тренінг, аналіз виробничих ситуацій, індивідуальні завдання) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є **екзамен**.

Засоби оцінювання: контрольні роботи; стандартизовані тести; індивідуальні завдання; аналіз виробничих ситуацій; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні кваліфікаційні завдання для ККР.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Знання	Уміння
„5” (відмінно) А (90-100 балів)	<p>Студент має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни.</p> <p>Засвоїв теоретичні засади управлінської діяльності; специфіку практики управління організаціями; проектування систем менеджменту, тобто формування взаємопов'язаних і взаємодіючих управлінських важелів, які забезпечують управлінський вплив.</p> <p>Досконало знає основну літературу, а також вказівки, положення, нормативні матеріали з менеджменту.</p> <p>Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Освоїв зв'язки методів і засобів управління із законами, закономірностями і принципами менеджменту.</p>	<p>Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.</p> <p>Вміє використовувати довідники, довідкову літературу, грамотно викладати програмний матеріал.</p> <p>Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання.</p> <p>Демонструє навички творчого мислення, наукового прийняття рішень у процесі управління підприємством.</p>
„4” (добре) В (80-89 балів) С (70-79 бал)	<p>Студент показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їх поповнення і оновлення в процесі подальшого навчання і професійної діяльності.</p> <p>Засвоїв основні завдання системи менеджменту організації в умовах ринкової трансформації вітчизняної економіки.</p> <p>Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також вказівки, рекомендації, положення та інші</p>	<p>Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.</p> <p>Вміє використовувати на практиці програмні знання, розв'язувати проблемні ситуації, що виникають у виробничо-господарській діяльності підприємств.</p>

	програмні матеріали.	
„3” (задовільно) D (60-69 балів) E (50-59 балів)	<p>Студент має знання лише основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.</p> <p>Ознайомлений з основною літературою, рекомендованою програмою.</p> <p>Допускає помилки у відповідях на теоретичні запитання дисципліни і при виконанні практичних завдань, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.</p>	<p>Виконує практичні завдання в межах програмних вимог.</p> <p>Допускає неточності і помилки при розв'язанні виробничих ситуацій.</p> <p>Не володіє навичками системного обґрунтування запропонованих рішень у виробничій діяльності підприємства. Виявляє труднощі при застосуванні знань на практиці.</p>
„2” (незадовільно) Fx (35-49 балів) F (0-34 балів)	<p>Студент не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни.</p> <p>Допускає грубі помилки у відповідях.</p> <p>Має недостатні знання для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</p>	<p>Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні. Демонструє невідповідність орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</p>

Шкала оцінювання: національна шкала та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4(добре)
70-79	C	4(добре)
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	3 (задовільно)
35-49	Fx	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
0-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	
Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	Історія розвитку менеджменту	Закони, закономірності та принципи менеджменту	Функції та методи менеджменту	Планування як загальна функція менеджменту	Організування як загальна функція менеджменту	Мотивування як загальна функція менеджменту	Контролювання як загальна функція менеджменту	Регулювання як загальна функція менеджменту	Процес управління	Інформація та комунікації у менеджменті	Керівництво та лідерство	Ефективність менеджменту	
Σ балів за ЗМ 1 - 20			Σ балів за ЗМ 2 - 20						Σ балів за ЗМ 3 - 20			40	100

6. Рекомендована література

Основна

1. Гірняк О.М., Лазановський П.П. Менеджмент: теоретичні основи і практикум , К.: „Магнолія плюс”, Львів: „Новий світ - 2000”, 2003. 336с.
2. Кравченко В.О. Основи менеджменту: навч.посіб.Одеса,Атлант, 2012.212 с.
3. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: підручник / 2-е вид., випр., допов. К. : Академвидав, 2007. 464 с.
4. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. / 3-є вид., допов. і перероб. Л. : Нац. ун-т «Львів, політехніка»; «Інтелект-захід», 2007. 384 с.
5. Менеджмент: теорія і практика: навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін. К. : Атіка, 2007. 564 с.
6. Мельник О.Г., Кузьмін О.Є., Мала Н.Т., Саніна О.Р. Менеджмент: навч.посіб. Львів: Львівська політехніка, 2012. 240 с.
7. Менеджмент: підручник / зад ред.М.Л.Разу. М.: КНОРУС, 2015. 480 с.
8. Основи менеджменту / за ред. А.А.Мазаракі. Харків: Фоліо, 2014. 846 с.
9. Осовська Г.В., Осовський О.А.Менеджмент: підручник. К.: Кондор, 2015. 563 с.
10. Ситник Й.С. Менеджмент організацій: навч.посібник. Львів: «Тріада плюс», Київ: «Алерта», 2008. 456 с.
11. Сладкевич В.П. Сучасний менеджмент організацій: навч. посібник. К.: МАУП, 2007. 488 с.
12. Стахів О.Г., Явнюк О.І., Волощук В.В. Основи менеджменту: навч.посіб. / Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2015. 336 с.
13. Федоренко В.Г. Менеджмент: підручник. К.: Алерта, 2015. 492 с.
14. Юрик Н.С. Історія менеджменту: курс лекцій. Тернопіль: ТНТУ, 2015. 114 с.

Допоміжна

1. Баєва О.В. Основи менеджменту: практикум: навч. посібник. К.: ЦУЛ,2007. 524 с.
2. Галушка З.І., Комарницький І.Ф. Стратегічний менеджмент: навч.-метод. посібник. [2-е вид., доп. та перероб.] Чернівці: ЧНУ, 2011. 240 с.
3. Данюк В.М. Організація праці менеджера: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2006. 276 с.
4. Дідковська Л.Г. Менеджмент: навч.посібник. К.: Алерта, КНТ, 2007. 516 с.
5. Клівець П.Г. Менеджмент: теорія і практика: навч.посібник. Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2005. 346 с.
6. Комарницький І.Ф., Терлецька Ю.О. Антикризове управління підприємством: теорія та практика: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ, 2012. 248 с.
7. Кредісов А.І. Історія вчень менеджменту. К.: ВІРА-Р, 2000. 336с.
8. Мельник А.С. Менеджмент державних установ і організацій: навч.посібник. Тернопіль: Основи, 2006. 317 с.
9. Менеджмент організацій: підручник / Л.І.Федулова, І.В.Сокирник, В.В.Стадник, М.А.Йохна / за ред. Л.І.Федулової. К: Либідь, 2003. 448 с.
10. Менеджмент для магістрів: навч. посіб / за ред. А.А. Єпіфанова. Суми: Університетська книга. 2003. 762 с.
11. Основи менеджменту / М.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоурі. М.: Дело, 2008. 702 с.
12. Подсолонко О. А. Менеджмент: теорія та практика. К.: ЦУЛ, 2003. 370 с.
13. Пушкар Р.М. Менеджмент: теорія та практика. Т.: Карт-бланш, 2003. 490 с.
14. Соболев С.М. Менеджмент: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2005. 225 с.
15. Терлецька Н.М., Білоконь К.В. Сучасні інформаційні технології як чинник ефективності інтегрованої інформаційно-аналітичної системи пенсійного забезпечення. *Науковий вісник Чернівецького університету*: Економіка: зб. наук. пр.

- Вип. 786 / Черн.нац.ун-т ім.Ю.Федьковича. Чернівці, 2017. С.54-57.
16. Терлецька Н.М., Голинська Б.Я. Управління життєвим циклом та режимом функціонування операційної системи підприємства. *Молодий вчений*. Вип. № 2(54). 2018. С.754-757.
 17. Терлецька Н.М., Ємець Ю.М. Забезпечення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання шляхом активізації його інноваційної діяльності. *Інфраструктура ринку*. Вип. 17. 2018. С.220-224.
 18. Терлецька Н.М. Адаптація організаційної структури управління до умов динамічного зовнішнього середовища. *Регіональна економіка та управління*. Вип. № 2(24). 2019. С.122-125.
 19. Терлецька Н.М., Мажар М.І. Менеджмент ощадливого виробництва: проблеми та перспективи впровадження на українських підприємствах. *Сучасні тенденції забезпечення ефективності економіки держави: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Київ, 12 вересня 2020 р.)*. К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2020. С.54-58.
 20. Шегда А.В. Менеджмент: навч. посібник. К.: Знання, 2012. 583 с.
 21. Хміль Ф.І. Менеджмент. К.: Вища школа, 2016. 306 с.

7. Інформаційні ресурси

1. Internet-джерела
2. Наукова бібліотека ЧНУ
3. Електронні бібліотеки ВНЗ